

ПРОБЛЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ СПОРЯДЖЕННЯ ДЛЯ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Відповідно до прийнятого Україною курсу на європейську інтеграцію в даний час здійснюється перехід від сертифікації продукції згідно системі УкрСЕПРО до підтвердження її відповідності технічним регламентам. Існуюча раніше система обов'язкової сертифікації захищала ринок від неякісної продукції, а з іншого боку – гальмувала розвиток технологій і промисловості. У розвинених країнах давно зрозуміли, що державний контроль сфери сертифікації не може наздогнати сучасні технології, які швидко розвиваються. Профільними технічними комітетами велася робота по переходу вітчизняної системи сертифікації на більш сучасну та гнучку систему – модульну систему оцінки відповідності технічним регламентам. Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації, затверджений 1 лютого 2005 р. наказом Держспоживстандарту України № 28 з початком введення технічних регламентів поступово почав скорочуватися до тих пір, поки не був скасований зовсім. Скасування державної системи сертифікації не позбавило можливості підтвердити якість продукції сертифікатом, а навпаки, полегшила виробникам можливість його отримання. В першу чергу до переліку обов'язкової сертифікації входили обладнання, пристрої, вироби, від яких прямим або непрямим способом може залежати життя або здоров'я людини.

За останні роки дуже сильно почали розвиватися сфери виробництва (наприклад, високошвидкісні технології механічної обробки, будівельні роботи на висоті) і дозвілля (наприклад, екстремальний туризм), для яких притаманні особливі вимоги безпеки. У ній використовується спеціальне спорядження, яке ми звикли бачити тільки в сфері будівництва (захисні екрани, окуляри, каски, мотузки, спускові пристрої, системи безпеки, та інше).

Зростання популярності спортивного альпінізму, підкорення раніше здавалися неприступними, гірських схилів і маршрутів стало можливим завдяки розвитку альпіністського спорядження і екіпування. Окремо виділилося напрям обладнання для льодового альпінізму, адже для подолання таких непростих маршрутів були потрібні складні пристосування і елементи екіпування – кішки, льодоруби, спускове обладнання, закладки, гаки та інше. Виділився також «стінний альпінізм», він припускав підкорення стрімких схилів (стін) гір.

Спорядження для використання в екстремальних умовах, стали ділити на групи, в залежності від навантажень і завдань, які ставили перед собою виконавці. Будь-яка невідповідність спеціального спорядження стандартам і нормам технічних регламентів загрожує летальним результатом.

В Європі є два види стандартів – промислові та спортивні. Наприклад, у випадку з карабіном для скелелазіння та альпінізму, відповідно EN 362 і EN12275. Маркування на карабіні CE1015 EN12275 означає, що він сертифікований в Чехії в лабораторії SZU на відповідність європейській нормі 12275. Карабіни за конструктивними особливостями бувають абсолютно різними, але якщо ви дорожите своїм життям, то обов'язково купуйте тільки ті карабіни, які мають дві сертифікації EN і UIAA. Європейський стандарт EN – стандарт, прийнятий CEN, CENELEC або ETSI з правом застосування в якості ідентичного національного стандарту зі скасуванням суперечливих національних стандартів.

В європейських країнах існує велика кількість сертифікаційних лабораторій, в які виробник може звернутися. Для порівняння – у РФ така лабораторія одна. Відповідно до європейських правил сертифікації на виріб наноситься маркування, знак CE, номер сертифікаційної лабораторії, норма, на відповідність якої сертифіковане виріб, а також додаткове маркування в залежності від виду спорядження. Такі норми є практично на все спорядження для екстремальних видів використання, і воно підлягає обов'язковій сертифікації. Продаж несертифікованого спорядження неможливий, а використання такого спорядження однозначно позбавляє вас страховки, в разі якщо сталося щось через відмову даного спорядження. Інструктор або керівник виробництва буде мати великі проблеми при виникненні нещасного випадку, пов'язаного з несертифікованим спорядженням.

На даний момент в Україні діють європейські стандарти, що стосуються спорядження для виконання робіт на висоті методом промислового альпінізму. На жаль, до цього часу не адаптовано та не введено в дію стандарти, що стосуються багатьох видів спорядження для екстремального використання, зокрема, промислового та спортивного альпінізму та скелелазіння. При продажу такого спорядження деякі продавці стверджують, що воно не підлягає обов'язковій сертифікації. На наш погляд, поняття «не підлягає обов'язковій сертифікації» у випадку такого спорядження є абсурдним, і, незважаючи на проблеми, вітчизняні виробники повинні шукати шляхи сертифікації свого спорядження, а його користувачі – прагнути купувати і використовувати тільки сертифіковану продукцію.